



La escopeta nacional (1978), de Luis García Berlanga.

Qui pagarà la cacera?

Quan es parla de les relacions econòmiques i polítiques entre Catalunya i Espanya, de les balances fiscals, del procés d'industrialització i de la història espanyola de l'últim segle, personalment recomano mirar-se una pel·lícula que em sembla que explica les coses d'una manera més pedagògica i més lúcida que molts tractats saberuts: *La escopeta nacional* de Berlanga. Genial. I ho fa en un to de farsa i esperpent del tot adequat a la matèria tractada. Divertidíssima. A més, aquesta descripció del passat permet entendre per contrast què ha canviat i quines són les conseqüències del canvi.

Els refresco la memòria. La pel·lícula explica una cacera en terres mesetàries on acut un ministre del règim, en companyia de tota la rècula de personatges atrabiliaris i pintorescos, des d'un capellà trabucaire fins a un aristòcrata depravat i arruïnats. La cacera la paga un empresari català, que hi va amb la seva amant. L'empresari, en Sazatornil, troba tota aquella gent absolutament exòtica, incomprensible, d'un altre planeta, i se sent del tot aliè entre una fauna que li sembla surrealista, com ho demostra quan parla en català en privat amb la seva amant. (Probablement ell ve d'un món i d'una fauna tan surrealista com aquella, però del tot diferent.) Per què paga, doncs?

Vicenç Villatoro



Escriptor

Perquè considera que aquella cacera és una bona ocasió per apropar-se i afalagar el ministre i els seus amics i obtenir així el que li garantirà el negoci per a la seva empresa de fabricació de porters automàtics: una ordre publicada al BOE pel ministre que converteixi en obligatòria la instal·lació dels seus porters automàtics a tots els blocs de pisos d'Espanya.

És exactament això. Durant moltes dècades va funcionar una mena de simbiosi entre el poder polític espanyol i l'economia catalana. Una determinada casta d'alts funcionaris, vinculats amb una antiga aristocràcia de propietaris, militars i de vegades financers, tenia el monopoli del poder polític espanyol. Els catalans estaven exclosos d'aquest monopoli. Però, a canvi, aquest poder polític garantia a la indústria catalana la protecció del mercat espanyol, de manera que el convertia en impermeable a la competència estrangera. Uns n'obtenien tot el poder, la propietat del BOE. Els altres, l'aranzel. I el català

pagava la cacera. Però el BOE publicava l'obligatorietat del porter automàtic. Simbiosi. Es pot dir de moltes maneres. Acceptació de la manca de poder polític a canvi de benefici econòmic. Intercanvi de dèficit fiscal per superàvit comercial.

Però tot això se n'ha anat en orris. Ja no és ni pot ser, en aquests termes. Hi ha coses que han canviat. Primera, des del BOE ja no pots obligar a posar uns determinats porters automàtics, per entendre'ns. El poder polític ja no pot blindar un mercat nacional. El fabricant català de porters automàtics, si en vol vendre a Burgos, no es podrà refiar del BOE, sinó que haurà de competir en preu i qualitat amb el fabricant alemany o xinès de porters automàtics. Segona, en aquelles coses en què les decisions del BOE tenen encara transcendència econòmica –que n'hi ha– ara existeix també un empresari que fa porters automàtics, metafòricament, al voltant de Madrid, que no necessita pagar una cacera per trobar-se amb el ministre, sinó que se'l troba a la reunió del partit, al sopar familiar de *nochebuena* o a la llotja del Bernabeu. Tercera, l'empresari català de porters automàtics ja no en té prou, per mantenir l'empresa, venent-ne a Burgos –competint a més sense aranzel amb alemanys i xinesos– sinó que n'ha de vendre també a Berlín o a Xangai. I aquí no arriba el BOE de Madrid. Per tant, el règim d'intercanvis ja no funciona. Però continuen demanant a l'empresari català que pagui la cacera.

Resulta que en aquests últims temps el fill del Sazatornil ha decidit que no li surt a compte pagar la cacera. Que no en treu res. Que no hi vol ni anar, perquè s'hi sent (i l'hi fan sentir) del tot estrany. Que ara s'ha d'espavilar per vendre porters automàtics al Japó i l'estat no impedirà que el fabricant japonès en vengui a Burgos, ni a Barcelona. Que ni tan sols li surt a compte aquella vella repartició de papers: uns governant i els altres fabricant, uns monopolitzant el poder i el BOE i els altres la fàbrica. Vol fabricar, però també decidir. Però al ministre i als seus amics encara els fa gràcia anar de cacera. Qui ho pagarà? Diuen que estan buscant algun hotelier mallorquí o algun fabricant valencià de ceràmiques que substitueixi el fill d'en Saza. No sé què els deuen haver promès.